

The Herpetofauna of Adana Province (Turkey)

Burhan SARIKAYA¹, Mehmet Zülfü YILDIZ^{2,*} Göksal SEZEN³

¹Fatih Anatolian High School, Ministry of National Education, Adıyaman, Turkey

²Zoology Section, Department of Biology, Faculty of Arts and Sciences, Adıyaman University, Adıyaman, Turkey

³Hydrobiology Section, Department of Biology, Faculty of Arts and Sciences, Harran University, Şanlıurfa, Turkey

Received: 25.11.2017

Accepted: 21.12.2017

Available online: 25.12.2017

Published: 29.12.2017

Abstract: In this study, it is aimed to determine the amphibians and reptiles species of Adana province. This study was conducted in September and October 2013 and February, March, May, April, and June 2014. As a results of the study, 4 anuran species belonging to three families, 2 urodelian species belonging to one family, 6 tortoise species belonging to five families, 16 lizards species belonging to 6 families, one worm lizard, 19 snakes species belonging to 4 families, with a total of 48 different species of amphibians and reptiles, showing distribution in Adana, were identified. However, the species of *Neurergus strauchii*, *Pelobates syriacus*, *Anatololacerta pelasgiana*, *Darevskia valentini*, *Eirenis decemlineatus*, *E. eiselti*, *E. lineomaculatus*, *Rhynchocalamus melanocephalus*, which were recorded in the literature previously, could not be found. With the field survey and literature records, 56 amphibian and reptile species belonging to 21 families were determined in Adana province. In addition, chorotype information of the species and distribution localities in Adana were given in detail.

Keywords: Anatolia, biodiversity, amphibia, reptilia, distribution

Adana İlinin Herpetofaunası

Özet: Bu çalışma ile Adana ilinde dağılışı gösteren kurbağa ve sürüngen türlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. 2013 yılında; Eylül ve Kasım aylarında, 2014 yılında ise Şubat, Mart, Nisan, Mayıs ve Haziran aylarında yapılan arazi çalışmaları sonucunda Adana ilinde 3 familyaya ait 4 anur türü, bir familyaya ait 2 semender türü, 5 familyaya ait 6 kaplumbağa türü, 6 familyaya ait 16 kertenkele türü, bir kör kertenkele ve 4 familyaya ait 19 yılan türü olmak üzere toplam 48 farklı kurbağa ve sürüngen türü tespit edilmiştir. Literatür kayıtlarında tespit edilen *Neurergus strauchii*, *Pelobates syriacus*, *Anatololacerta pelasgiana*, *Darevskia valentini*, *Eirenis decemlineatus*, *E. eiselti*, *E. lineomaculatus*, *Rhynchocalamus melanocephalus* türleri ise arazi çalışmalarında bulunamamıştır. Arazi çalışmaları ve literatür kayıtları ile Adana ilinde 21 familyaya ait 56 kurbağa ve sürüngen türünün Adana'da dağılışı gösterdiği belirlenmiştir. Ayrıca türlere ait korotip bilgileri ve Adana'da dağılışı gösterdiği lokaliteler detaylı olarak verilmiştir.

Anahtar kelimeler: Anadolu, biyoçeşitlilik, kurbağa, sürüngen, dağılışı

1. Giriş

Yurdumuz, diğer türlerde olduğu gibi kurbağa ve sürüngen türlerinin de adeta harmanlandığı eşsiz bir kara parçasıdır. Dolayısıyla ülkemiz kurbağa ve sürüngen çeşitliliği açısından da oldukça zengindir. Ülkemiz herpetofaunası halen tam olarak belirlenemediğinden her geçen yıl yeni herptil türleri tanımlanmakta veya yeni kayıtlar verilmektedir (Kumlutaş ve ark. 2007, Göçmen ve ark. 2011, Yalçınkaya ve Göçmen 2012, Göçmen ve Akman 2012, Yıldız ve İğci 2015a, İğci ve ark. 2015b, Bülbül ve ark. 2016). Bu nedenle, son yıllarda, belli bir bölgede yaşayan kurbağa ve sürüngen türlerinin tespitine yönelik çalışmalar hız kazanmıştır (Özdemir ve Baran 2002, Kumlutaş ve ark. 2004, Afşar ve Tok 2012, Özcan ve Üzüm 2013, Cihan ve Tok 2014, Ege ve ark. 2015, Eksilmez ve ark. 2017, Kumlutaş ve ark. 2017). Yapılan son çalışmaların değerlendirilmesi sonucu, ülkemizde 31 kurbağa ve 137 sürüngen türü olmak üzere toplam 168 herptil türünün yaşadığı tespit edilmiştir (Sindaco et al. 2000, Yıldız ve İğci 2015, Bülbül ve ark. 2016, Veith et al. 2016).

13915 km² yüz ölçümüne sahip Adana ilinde, deniz, lagünler nehirler, göller, ovalar ve yüksek dağlar gibi birçok coğrafik yapı bulunmaktadır. Bu farklı coğrafik yapıya uygun olarak farklı habitatlar da, farklı iklim

özellikleri göstermektedir. İl sınırları içerisinde bulunan alanların rakımı 0 ile 3700 m arasında değişmektedir. 160 kilometrelik kıyı şeridi, Ceyhan ve Seyhan nehirleri ve üzerinde kurulu barajlar ile sulak alanlar, denize dökülen nehirlerin yaptığı deltalar ve lagünlerden dolayı Adana ili büyük bir biyoçeşitliliğe ev sahipliği yapmaktadır (Anonim 2013).

Adana ilinde dağılışı gösteren amfibi ve sürüngen türleri ile ilgili birçok çalışma yürütülmüş olup yapılan çalışmaların çoğunda bir veya birkaç tür ele alınmış, bazılarında ise sadece türlerin dağılışı bilgileri rapor edilmiştir (Kumlutaş 1993, Schmidtler ve Bischoff 1995, Kaya 2001, Yıldız ve ark. 2007, Ayaz ve ark. 2008, 2011, Karahisar ve Demirsoy 2012, Göçmen ve ark. 2013). Adana ili kurbağa ve sürüngenlerinin rapor edildiği ilk çalışmalar Werner (1919), Bird (1936), Eiselt (1940), Zaloğlu (1968) ve Zinner (1972) tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmaları, *Salamandra infraimmaculata* (Öz 1987), *Bufo variabilis* (Tosunoğlu 1996) türleri gibi çeşitli kurbağa ve sürüngen türleri hakkında yapılan çalışmalar takip etmektedir.

Adana ilinin tüm kurbağa ve sürüngenleri ve bu türlere ait ekolojik-biyolojik özellikleri kapsayan detaylı bir çalışma günümüze kadar yapılmamıştır. Bu çalışma ile daha önce detaylı bir araştırma yapılmamış ve tür

*Corresponding author: yildizzulfu@yahoo.com

listesi çıkarılmamış olan Adana ilinin herpetofaunasının belirlenmesi amaçlanmıştır.

2. Materyal ve Metod

Bu çalışma için; Adıyaman Üniversitesi Zooloji Müzesi (ZMADYU) envanterine kayıtlı Adana örnekleri ile arazi çalışmaları sonucu tespit edilen örnekler kullanılmıştır. Çalışma kapsamında 2013 ve 2014 yıllarında 34 günlük arazi çalışması düzenlenmiş ve çalışma alanında 413 farklı lokalitede gözlem yapılmıştır. Bunlardan 326'sında kurbağa türleri, 327'sinde de sürüngen türleri gözlenmiştir. Ancak verilerin daha verimli kullanılabilmesi ve haritada gösterilebilmesi için 3-5 km² alanda yapılan tüm gözlemler tek noktada birleştirilmiş ve 118 lokalite olarak Şekil 1'de gösterilmiştir. Arazi çalışmaları, kurbağa ve sürüngenlerin en aktif oldukları Eylül 2013-Haziran 2014 ayları arasında gerçekleştirilmiştir. Adana ilinin 1/25000 ölçekli haritasında bulunan 106 pafta'nın herbirinde en az 1 örnekleme yapılarak çalışmanın tüm ili kapsamaya sağlanmıştır. 2013 yılında; Eylül ve Kasım aylarında, 2014 yılında ise Şubat, Mart, Nisan, Mayıs ve Haziran aylarında arazi çalışmaları yapılmıştır. Gözlem yapılan lokalitelere ait detaylı veriler Ek-1'de verilmiştir.

Arazi çalışmaları planlanırken; Google Earth programından habitatlar incelenmiş ve sürüngenler ve kurbağalar için uygun olan sulak ve karasal habitatlar belirlenmiştir. Ayrıca yapılan literatür taraması sonucu, literatürde yer alan lokaliteler de arazi çalışmaları sırasında kontrol edilmiştir. Habitatın büyüklüğüne göre her istasyonda 10 dk ile 1,5 saat arasında arazi çalışması yapılmıştır. Arazi gezileri genellikle 3-4 kişilik bir ekip ile gerçekleştirilmiştir. Sürüngen örnekleri eldiven kullanılarak elle toplanmıştır. Kurbağalar ise elle ve kepçe yardımı ile toplanmıştır. Toplanan örnekler arazi çalışmasının sonuna kadar, vücut ölçüm oranları ve pholidosis özelliklerinin belirlenmesi için bez torbalar içerisinde saklanmıştır. Toplanan örnekler için renk ve desen özelliklerini kaydetmek amacıyla, örnekler canlı iken fotoğrafları dijital fotoğraf makinesi (Nikon D300S) ile çekilmiştir. Türlerin tanımlanması güncel literatürden faydalanılmıştır. Nokturnal (gececi) sürüngen türlerinin bulunabilmesi için en uygun habitatlarda gece arazi çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Arazi çalışmaları esnasında, örnek tespit edilen habitatların, yükseklik ve koordinatları GPS (Global Positioning System) cihazı (Garmin GPS map 62sc; evrensel enlem markatörü olarak) ile alınmış ve nuhun gemisi veri sistemine kaydedilmiştir.

Tespit edilen türler, Avrupa yaban hayatı ve yaşam ortamlarının korunması (BERN) sözleşmesi (Bern 1982), nesli tehlikede olan yabancı hayvan ve bitki türlerinin uluslararası ticaretine ilişkin sözleşmesi (Cites 1975) ve Dünya doğa ve doğal kaynakları koruma birliği tarafından (IUCN) tarafından belirlenen, nesli tükenme tehlikesi altında olan türlerin kırmızı listesine göre kategorileri belirlenmiştir (IUCN 2017).

3. Sonuçlar ve Tartışma

Adana ili ile ilgili yapılan daha önceki çalışmalarda, *Pelophylax ridibundus* s.l., *Bufo variabilis*, *Rana*

macrocnemis, *Hyla savignyi*, *Salamandra infraimmaculata*, *Ommatotriton vittatus*, *Neurergus strauchii* ve *Pelobates syriacus* olmak üzere 8 kurbağa türü rapor edilmiştir (Venzmer 1922, Bird 1936, Eiselt 1966, Clark ve Clark, 1973, Atatür 1974, Öz 1987, Arıkan ve ark. 1990, Teynie 1991, Başoğlu ve ark. 1994, Riehl ve ark. 1995, Steinfartz 1995, Arıkan ve ark. 2000, Franzen ve Schmidtler 2000, Franzen, 2000, Arntzen ve Olgun 2000, Jdeidi ve ark. 2001, Plötner ve ark. 2001, Uğurtaş 2001, Veith ve ark. 2003, Göçmen ve ark. 2008, Karahisar ve Demirsoy 2012). Yapılan arazi çalışmaları sonucunda *P. ridibundus* en yaygın anur türü olarak tespit edilmiş, bunu *Hyla savignyi* ve *B. variabilis* takip etmiştir. Bu 3 anur türü özellikle alçak rakımlı alanların tamamında simpatrik olarak gözlenmiştir. Yüksek rakımlarda gözlenen *R. macrocnemis* Adana ilinde en az gözlenen anur türüdür. Arazi çalışmaları sırasında gözlenemeyen tek anur türü *P. syriacus*, toprak kurbağasıdır. Adana ilinin özellikle kuzey kesimlerinde dağılışı gösteren *S. infraimmaculata* en fazla gözlenen kuyruklu kurbağa türüdür. Mertens (1952), Adana ilinden *Neurergus strauchii*'ye ait 4 larvayı rapor etmiştir. Ancak bu çalışma süresince yapılan arazi çalışmaları sırasında, türün herhangi bir formu (larva, juvenil veya ergin) bulunamamıştır. Çalışma alanı olan Adana ilinin özellikle, kuzey kesimlerinde Feka, Saimbeyli ve Tufanbeyli ilçelerinde *N. strauchii* için uygun biyotoplar mevcuttur. Adana ilinden rapor edilen kurbağalardan 6 tür için birçok yeni lokalite belirlenmiştir (Tablo 1).

Adana ilinde 48 sürüngen türünün dağılışı gösterdiği çeşitli çalışmalar ile rapor edilmiştir (Bird 1936, Clark ve Clark 1973, Fritz ve Freytag 1993, Fritz ve Wischuf, 1997, Mulder 1995, Schmidtler 1998, Sindaco ve ark. 2000, Ayaz ve ark. 2006, Schmidtler ve ark. 2009). Bu sürüngenlerden altı kaplumbağa türünün yaşadığı tespit edilen Adana ilinde, karasal habitatlarda *Testudo graeca*, tatlısularda ise *Mauremys rivolata* türleri bu çalışmada 30 civarında habitatta tespit edilerek oldukça yaygın oldukları gözlenmiştir. *Trionyx triunguis*, *Emys orbicularis*, *Chelonia mydas* ve *Caretta caretta* ise birer lokalitede tespit edilmiştir (Tablo 1). Deniz Kaplumbağalarının tespiti için yumurtlama döneminde, Kapıköyü Karataş mevkiinde gece arazi çalışması yapılmış ve yumurtlamaya çıkan dişi bireyler gözlenmiştir. Çalışma alanında toplam 20 kertenkele türü tespit edilmiştir. Bunlardan, *Stellagama stellio*, *Ophisops elegans*, *Lacerta media* ve *Phoenicolacerta laevis* en yaygın gözlenen kertenkele türleridir (Tablo 1). Ülkemizdeki *Blanus* populasyonları, son yıllara kadar *B. s. strauchii* ve *B. s. aporus* olarak iki alt tür halinde ele alınmıştır (Baran 1977b). Sindaco ve ark. (2014) Adana, Hatay, Gaziantep ve Mardin'den topladıkları örnekler ile *Blanus alexandri* türünü tanımlamış ve aynı çalışmada *B. s. aporus*'u tür seviyesine çıkarmıştır. Yaptıkları çalışmada *B. alexandri* ile *B. aporus* arasında net bir morfolojik farklılığın olmadığı sadece *B. alexandri*'nin daha yüksek vücut halkasına ve daha düşük dorsal ve ventral pullara sahip olması ile *B. aporus*'tan ayrılacağı rapor edilmiştir. Bu çalışmada toplanan örnekler vücut halka sayıları açısından *B. aporus* türüne, vücut etrafındaki pul sayısı açısından ise *B. alexandri* türüne daha yakındır. Aynı çalışmada iki türün İçel ile Kozan ilçeleri arasında bir yerde ayrılacağı ifade edilmiştir.

Şekil 1: Adana ilinde arazi çalışmaları yapılan lokaliteler: 1-Tozlu/Tufanbeyli 09.06.2014-1522 m., 2- Damlalı/Tufanbeyli 09.06.2014-1510 m., 3- Polatpınar/Tufanbeyli 09.06.2014-1377 m., 4- Yamanlı/Tufanbeyli 09.06.2014-1357 m., 5- Çatalçam/Tufanbeyli 09.06.2014-1553 m., 6- Güzelim/Tufanbeyli 10.04.2014-1377 m., 7- Çukur/Tufanbeyli 09.06.2014-1465 m., 8- Yeniköy/Saimbeyli 09.06.201-1531 m., 9- Saimbeyli 10.04.2014-823 m., 10- Eyüplü/Saimbeyli-1483 m., 11- Gürleşen/Saimbeyli 21.09.2013-804 m., 12- Halilbeyli/Saimbeyli 08.05.2014-1339 m., 13- Himmetli/Saimbeyli 21.09.2013-663 m., 14- Çıvıklı/Saimbeyli 10.06.2014- 1148 m., 15- Çorak/Feke 10.06.2014-1160 m., 16- Kayhan/Feke 10.06.2014-1045 m., 17-Bağdatlı/Feke 10.06.2014-935 m., 18- Belenköy 10.06.2014- 799 m., 19- Feke 21.09.2013-631 m., 20- Akkaya/Feke 09.04.2014-771 m., 21- Akçalıuşağı/Kozan 08.05.2014-1383 m., 22- Boztahta/Kozan 08.05.2014-699 m., 23- Çulluuşağı/Kozan 09.04.2014-587 m., 24- Kaleyüzü/Feke 10.06.2014-1095 m., 25- Mansurlu/Feke 10.06.2014-1464 m., 26- Akkaya/Kozan 10.06.2014-1392 m., 27- Marançeçili/Kozan 10.06.2014-1411 m., 28- Ergenuşağı/Kozan 10.06.2014-477 m., 29- Camdere/Kozan 10.04.2014-650 m., 30- Karamusalı/Kozan 21.09.2013-427 m., 31-Baraj/Kozan 09.04.2014-317 m., 32- Ilica/Kozan 07.05.2014-209 m., 33- Aydınlı/Kozan 07.05.2014-128 m., 34- Kozan 08.06.2014-765 m., 35- Akdam/Kozan 08.06.2014-765 m., 36- Soğukoluk/Aladağ 26.06.2014-1438 m., 37-Kabasakal/Aladağ 12.04.2014-715 m., 38- Aladağ 12.04.2014-944 m., 39- Kızılhöyük/Kozan 08.06.2014-423 m., 40- Damyeri/Kozan 08.06.2014 -199 m., 41- İdemköy/Kozan 08.06.2014-120 m., 42- Gazi/Kozan 07.05.2014-45 m., 43- Çatalhöyük/Ceyhan 06.04.2014-34 m., 44- Tatarlı/Ceyhan 06.04.2014-38 m., 45- Selimiye/Ceyhan 15.03.2014-185 m., 46- Ceyhan 18.03.2014-30 m., 47- Dumlu/Ceyhan 07.04.2014-61 m., 48- Gümüdürlü/Ceyhan 07.04.2014-77 m., 49- Ufaçıkören/İmamoğlu 08.06.2014-70 m., 50- Sevinçli/Sarıçam 07.04.2014-164 m., 51- Sanaklı/Aladağ 09.04.2014-241 m., 52- Meydan Yaylası/Aladağ 12.04.2014-1183 m., 53- Posyağbasan/Aladağ-934 m., 54- Büyüksöfulu/Aladağ 11.05.2014-1047 m., 55- Büyüksöfulu/Aladağ 26.06.2014-1780 m., 56- Dağdibi/Pozantı 12.06.2014-1390 m., 57-Çalimbil/Aladağ 11.05.2014-962 m., 58- Kaledağ/Karaisalı 12.04.2014-739 m., 59- Mahıdırılı/İmamoğlu 07.04.2014-128 m., 60- Yağızlar/Sarıçam 07.04.2014-196 m., 61- Sarıçam 07.04.2014-253 m., 62- Yıllankale/Ceyhan 19.09.2013-107 m., 63- Kurtkulağı/Ceyhan 19.09.2013-125 m., 64- Gölovası/Yumurtalık 18.03.2014-11 m., 65- Sugözü/Yumurtalık 18.03.2014-25 m., 66- Ağaçpınar/Ceyhan 19.09.2013-126 m., 67- Suluca/Sarıçam 15.03.2014-44 m., 68- Kürkçeler/Sarıçam 09.05.2014-97 m., 69- Kılıçlı/Sarıçam 09.04.2014-107 m., 70- Dutluca/Sarıçam 11.06.2014-125 m., 71- Tülüler/İmamoğlu 11.06.2014-210 m., 72- Hacimusalı/Karaisalı 12.04.2014-239 m., 73- Çocuklar Obası/Karaisalı 12.04.2014-216 m., 74- Kevizli/Karaisalı 11.05.2014-333 m., 75- Çukur/Aladağ 11.05.2014-857 m., 76- Hamidiye/Pozantı 12.06.2014-1333 m., 77- Kamışlı/Pozantı 12.06.2014-1352 m., 78- Ömerli/Pozantı 09.05.2014-1083 m., 79- Fındıklı/Pozantı 12.06.2014-1200 m., 80- Akçatekir/Pozantı 12.06.2014-865 m., 81- Pozantı 17.03.2014-768 m., 82-Belemedik/Pozantı 11.05.2014-904 m., 83- Kırılan/Karaisalı 12.04.2014-583 m., 84- Karaisalı 17.04.2014-212 m., 85- Ayakıf/Karaisalı 12.04.2014-269 m., 86- Kapıkaya/Karaisalı 16.03.2014-185 m., 87- Buçak/Karaisalı 12.04.2014-402 m., 88- Kapıkaya/Karaisalı 16.03.2014-156 m., 89- Örcün/Çukurova 11.06.2014-180 m., 90- Topalak/Çukurova 11.06.2014-72 m., 91- Çarkıpare/Sarıçam 07.05.2014-135 m., 92- Yüreğir 09.05.2014-46 m., 93- Vayvaylı/Yüreğir 08.04.2014-74 m., 94- Çatalpınar/Yüreğir 08.04.2014-10 m., 95- Deveçiuşağı/Ceyhan 17.11.2013-15 m., 96- Solaklı/Yüreğir 08.04.2014-10 m., 97- Doğan kent/Yüreğir 08.04.2014-15 m., 98- Yolgeçen/Seyhan 05.02.2014-30 m., 99- Merkez/Adana 05.04.2014-24 m., 100- Seyhan 11.04.2014-29 m., 101- Gökçeler/Seyhan 11.04.2014-29 m., 102- Kabasakal/Seyhan 11.04.2014-127 m., 103- Fadıl/Çukurova 16.03.2014-87 m., 104- Yalmanlı/Seyhan 19.09.2013-13 m., 105- Fadıl/Çukurova 16.03.2014-87 m., 106- Kaldırım/Yumurtalık 05.02.2014-2 m., 107- Adalı/Karataş 08.04.2014-2 m., 108- Adalı/Karataş 28.06.2014-1 m., 109- Kesik/Karataş 05.02.2014-5 m., 110- Yüzbaşı/Karataş 05.02.2014-6 m., 111- Yalmanlı/Seyhan 18.09.2013-36 m., 112- Yenimurat/Karataş 18.09.2013-5 m., 113- Tabaklar/Karataş 28.06.2014-2 m., 114- Tabaklar/ Karataş 18.09.2013-5 m., 115- Tuzla/Karataş 18.09.2013-2 m., 116- İnaphiyöyüğü/Karataş 28.06.2014-2 m., 117- Kapı/Karataş 28.06.2014-3 m., 118- Karataş 28.06.2014-7 m.

Tablo 1: Adana ilinde dağılım gösteren kurbağa ve sürüngenlerin listesi. Tabloda örneklerin bulunduğu lokaliteler, Bern, IUCN, CITES kategorileri, Korotipleri ve literatürler verilmiştir. Bern Sözleşmesi (Ek II: Sıkı Koruma Altındaki fauna türleri ve Ek III: Koruma Altındaki Fauna türleri), IUCN (International Union for the Conservation of Nature and Natural Resources) kriterleri (EN: Tehlikede, VU: Hassas, NT: Tehlikeye yakın; DD: Veri eksikliği; LC: En az endişe ve NE: Değerlendirilmemiş), Cites sözleşmesi (Ek I: uluslararası ticaret nedeniyle nesilleri tükenme tehlikesi altında olan ve bu nedenle uluslararası ticareti çok sıkı mevzuata tabi tutulan ve Ek II: mutlak olarak tükenme tehlikesiyle karşı karşıya olmamakla birlikte, nesillerinin devamıyla bağdaşmayan kullanımlarının önlenmesi amaçlanan

FAMİLYA	TÜR	BERN	IUCN	CITES	KOROTİP	LOKALİTE	KAYNAKLAR
Salamandridae	<i>Salamandra infraimmaculata</i>	III	NT	-	Güney Batı Asyatik	4, 9, 18, 19, 22, 23, 29, 31, 57, 77, 78, 80, 82	Venzmer 1922, Bird 1936, Eiselt 1966, Öz 1987, Arıkan ve ark. 1990, Başoğlu ve ark. 1994, Göçmen ve ark. 2008, Karahisar ve Demirsoy 2012
Salamandridae	<i>Ommatotriton vittatus</i>	III	LC	-	Güney Batı Asyatik	44, 62, 64, 66	Atatür 1974, Başoğlu ve ark. 1994, Franzen ve Schmidtler 2000, Franzen, 2000, Arntzen ve Olgun 2000, Göçmen ve ark. 2008
Salamandridae	<i>Neurergus strauchii</i>	II	VU	-	Anadolu Endemik	--	Schmidtler 1994, Steinfartz 1995
Pelobatidae	<i>Pelobates syriacus</i>	II	LC	-	Turan-Akdeniz	--	Başoğlu ve ark. 1994, Baran ve Atatür 1998, Uğurtaş 2001,
Bufo	<i>Bufo orientalis</i>	III	DD	-	Turan-Avrupa-Akdeniz	4, 5, 9, 16, 19, 20, 21, 22, 23, 38, 44, 46, 50, 57, 62, 64, 66, 67, 72, 75, 78, 80, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 93, 94, 102, 103, 107	Bird 1936, Flindt ve Hemmer 1970, Clark ve Clark 1973, Başoğlu ve ark. 1994, Tosunoğlu 1996, Baran ve Atatür 1998, Tosunoğlu 1999, Bülbül ve Kutrup 2007
Ranidae	<i>Rana macrocnemis</i>	III	LC	-	Güney Batı Asyatik	36, 55, 56, 76, 77	Schmidtler ve ark. 1990, Veith ve ark. 2003
Ranidae	<i>Pelophylax ridibundus s.l.</i>	III	LC	-	Turan-Avrupa-Akdeniz	1, 3, 4, 10, 11, 13, 15, 16, 17, 19, 21, 25, 26, 27, 28, 30, 32, 33, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 47, 48, 50, 54, 56, 57, 59, 60, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 74, 77, 78, 80, 81, 83, 84, 85, 88, 89, 92, 93, 96, 97, 98, 100, 101, 102, 103, 105, 106, 107, 108, 109, 111, 112, 113, 116, 117, 118	Bird 1936, Clark ve Clark, 1973, Başoğlu ve ark. 1994, Riehl ve ark. 1995, Baran ve Atatür 1998, Arıkan ve ark. 2000, Jdeidi ve ark. 2001, Plötner ve ark. 2001
Hylidae	<i>Hyla savignyi</i>	III	LC	-	Güney Batı Asyatik	3, 4, 10, 11, 18, 19, 20, 21, 25, 32, 34, 37, 38, 41, 43, 44, 45, 48, 50, 57, 60, 63, 64, 65, 66, 68, 69, 70, 78, 80, 81, 84, 89, 92, 93, 94, 96, 97, 98, 100, 101, 102, 103, 105, 107, 109, 110	Teynie 1991, Riehl ve ark. 1995, Kaya 2001
Geoemydidae	<i>Mauremys rivulata</i>	III	NE	-	Turan-Akdeniz (Turan-Balkan)	4, 40, 43, 44, 45, 50, 59, 62, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 88, 92, 93, 96, 97, 98, 101, 105, 108, 109, 111, 112, 116, 117, 118	Bird 1936, Fritz ve Freytag. 1993, Fritz ve Wischuf, 1997, Mulder 1995, Sindaco ve ark. 2000, Ayaz ve ark. 2006, Ayaz ve ark. 2008
Emydidae	<i>Emys orbicularis</i>	II	NT	-	Turan-Avrupa-Akdeniz	32, 106	Mulder 1995, Fritz ve ark. 1998, Schmidtler 1998, Sindaco ve ark. 2000
Testudinidae	<i>Testudo graeca</i>	II	VU	II	Turan-Akdeniz	2, 10, 32, 33, 34, 35, 36, 44, 45, 47, 50, 51, 57, 60, 61, 63, 66, 72, 74, 75, 77, 85, 87, 93, 94, 102	Bird 1936, Clark ve Clark 1973, Mulder 1995, Fritz ve ark. 1996, Göçmen ve ark. 2008

Tablo 1 (devam)

FAMİLYA	TÜR	BERN	IUCN	CITES	KOROTİP	LOKALİTE	KAYNAKLAR
Cheloniidae	<i>Caretta caretta</i>	II	VU	I	Kozmopolit	117	Atatür 1992
Cheloniidae	<i>Chelonia mydas</i>	II	EN	I	Kozmopolit	117	Atatür 1992
Trionychidae	<i>Trionyx triunguis</i>	II	VU	-	Afrotropik-Akdeniz	113	Eiselt 1970, Sindaco ve ark. 2000, Taşkavak ve Akçınar 2008, Corsini-Foka ve Masseti 2008
Gekkonidae	<i>Mediodactylus kotschy</i>	II	LC	-	Doğu-Akdeniz	19, 43, 44, 47, 62, 63, 66, 75, 80, 83, 87, 94	Bird 1936, Baran ve Gruber 1982, Kasapidis ve ark. 2005, Schmidtler 1998
Gekkonidae	<i>Hemidactylus turcicus</i>	III	LC	-	Akdeniz	62, 63, 75, 86, 95, 98, 102, 117	Bird 1936, Bodenheimer 1944, Wettstein-Westersheimb 1967, Teynie 1991, Sindaco ve ark. 2000, Yıldız ve ark. 2007, Göçmen ve ark. 2008,
Agamidae	<i>Stellagama stellio</i>	II	LC	-	Doğu-Akdeniz	2, 3, 4, 7, 9, 10, 13, 14, 15, 17, 19, 21, 24, 27, 28, 29, 30, 35, 36, 37, 41, 42, 43, 44, 47, 48, 51, 53, 54, 55, 56, 57, 59, 60, 62, 63, 64, 65, 66, 68, 72, 73, 74, 75, 76, 78, 79, 80, 81, 83, 85, 86, 87, 89, 90, 93, 94, 97, 98, 100, 102	Venzmer 1922, Bird 1936, Bodenheimer 1944, Clark ve Clark. 1973, Schmidtler ve Schmidtler 1978, Baran ve Öz 1985, Teynie 1991, Mulder 1995, Arkan ve ark. 2000, Almog ve ark. 2005
Chamaeleonidae	<i>Chamaeleo chamaeleon</i>	II	LC	II	Akdeniz	29, 50, 64, 70, 75, 93	Venzmer 1922, Bird 1936, Bodenheimer 1944, Baran ve ark. 1988, Sindaco ve ark. 2000
Anguidae	<i>Pseudopus apodus</i>	II	NE	-	Turan-Akdeniz	35, 50, 70, 71, 94, 117	Venzmer 1922, Bird 1936, Clark ve Clark 1973, Mulder 1995, Sindaco ve ark. 2000
Scincidae	<i>Ablepharus budaki</i>	III	LC	-	Doğu-Akdeniz	41, 43, 54, 65, 71, 86, 116	Göçmen ve ark. 1996, Kumlutaş 1993, Schmidtler 1997b, Bosch ve ark. 1998, Schmidtler 1998, Sindaco ve ark. 2000, Göçmen ve ark. 2008
Scincidae	<i>Ablepharus chernovi</i>	III	LC	-	Ermeni-Doğu-Anadolu Endemik	78	Schmidtler 1997a, Schmidtler 1998, Sindaco ve ark. 2000
Scincidae	<i>Chalcides ocellatus</i>	II	NE	-	Akdeniz-Güney Hindistan	66, 89, 93, 94, 117	Venzmer 1922, Bird 1936, Clark ve Clark 1973, Baran 1977a, Sindaco ve ark. 2000
Scincidae	<i>Eumeces schneideri</i>	III	NE	-	Güney Batı Asyatik	47, 62, 63, 87, 89, 117, 118	Venzmer 1922, Bird 1936, Eiselt 1940, Baran 1977a, Clark ve Clark 1973, Oseneegg 1989, Teynie 1991, Sindaco ve ark. 2000, Ayaz ve ark. 2011
Scincidae	<i>Heremites auratus</i>	III	LC	-	Güney Batı Asyatik	7, 63, 83	Clark ve Clark 1973, Baran 1977a, Sindaco ve ark. 2000
Scincidae	<i>Heremites vittatus</i>	III	LC	-	Akdeniz	21, 22, 32, 40, 41, 44, 45, 47, 50, 51, 59, 62, 63, 64, 65, 66, 68, 69, 72, 73, 74, 80, 83, 85, 87, 90, 92, 93, 94, 98, 100, 102, 108, 109, 117, 118	Venzmer 1922, Clark ve Clark 1973, Baran 1977a, Teynie 1991, Mulder 1995, Sindaco ve ark. 2000
Lacertidae	<i>Anatololacerta danfordi</i>	III	LC	-	Güney Batı-Anadolu Endemik	58, 74, 80	Venzmer 1922, Bird 1936, Wettstein-Westersheimb 1967, Eiselt ve Schmidtler 1986, Schmidtler 1997a, Schmidtler 1998, Sindaco ve ark. 2000

Tablo 1 (devam)

FAMİLYA	TÜR	BERN	IUCN	CITES	KOROTİP	LOKALİTE	KAYNAKLAR
Lacertidae	<i>Apathya cappadocica</i>	III	LC	-	Güney Batı Asyatik	15, 35, 51, 56, 79	Bird 1936, Bodenheimer 1944, Clark ve Clark 1973, Eiselt 1976, Eiselt 1979, Schmidtler 1998, Sindaco ve ark. 2000, Schätti ve ark. 2005, Göçmen ve ark. 2008, Ilgaz ve ark. 2010
Lacertidae	<i>Lacerta media</i>	III	LC	-	Güney Batı Asyatik	1, 2, 3, 4, 5, 9, 10, 21, 28, 35, 39, 41, 44, 48, 49, 50, 51, 52, 54, 55, 57, 69, 77, 78, 79, 80, 82, 85, 87, 117	Schmidtler, 1986, Schmidtler, 1998, Sindaco ve ark. 2000
Lacertidae	<i>Ophisops elegans</i>	II	NE	-	Doğu-Akdeniz	1, 2, 5, 8, 10, 12, 15, 21, 34, 36, 37, 38, 39, 40, 42, 43, 44, 45, 47, 48, 49, 50, 51, 54, 56, 57, 59, 60, 61, 64, 70, 73, 74, 79, 80, 83, 85, 87, 88, 92, 93, 94, 96, 97, 98, 100, 101, 108, 109, 110, 112, 114, 118	Venzmer 1922, Bird 1936, Clark ve Clark 1973, Baran 1982, Tok 1992, Tok 1993, Schmidtler 1998, Tok 1999, Kumlutaş ve ark. 2004, Kyriazi ve ark. 2008
Lacertidae	<i>Phoenicolacerta laevis</i>	III	LC	-	Doğu-Akdeniz	4, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 25, 29, 30, 32, 36, 40, 41, 42, 43, 51, 54, 57, 64, 77, 80, 81, 82, 94, 98, 100, 101, 108	Bird 1936, Bischoff ve Franzen 1993, Mulder 1995, Sindaco ve ark. 2000, Göçmen ve ark. 2008,
Lacertidae	<i>Anatololacerta pelasgiana</i>	III	NE	-	Güney-Anadolu	---	Eiselt ve Schmidtler 1986, Schmidtler 1986
Lacertidae	<i>Darevskia valentine</i>	III	LC	-	Ermeni-Doğu-Anadolu Endemik	---	Schmidtler ve ark. 1990, Schmidtler 1997a, Taşkavak ve Akçınar 2008
Blanidae	<i>Blanus cf. alexandri</i>	III	NE	-	Doğu-Akdeniz	29, 38, 44, 51, 60, 69, 75, 83, 87, 93, 94, 102	Alexander 1966, Zaloğlu 1968, Baran 1976, Bird 1936, Sindaco ve ark. 2000, Yıldız ve ark. 2009
Boidae	<i>Eryx jaculus</i>	III	NE	II	Akdeniz	93, 117	Bird 1936, Baran 1976, Başoğlu ve Baran 1980, Teynie 1991, Sindaco ve ark. 2000
Colubridae	<i>Dolichophis caspius</i>	III	LC	-		1, 4	Başoğlu ve Baran 1980, Sindaco ve ark. 2000
Colubridae	<i>Dolichophis jugularis</i>	II	LC	-	Güney Batı Asyatik (Iran-Anadolu)	10, 21, 28, 32, 35, 44, 45, 48, 49, 50, 57, 60, 62, 66, 70, 77, 87, 88, 93, 94, 100, 116	Bird 1936, Zinner 1972, Clark ve Clark 1973, Baran 1976, Başoğlu ve Baran 1980, Tok 1992, Mulder 1995, Göçmen ve ark. 2013
Colubridae	<i>Eirenis aurolineatus</i>	III	LC	-	Güney-Anatolian endemic	83	Schmidtler 1997a, Sindaco ve ark. 2000, Nagy ve ark. M. 2003, Nagy ve ark. 2004
Colubridae	<i>Eirenis barani</i>	III	LC	-	Güney-Anadolu endemic	9, 22, 31, 32, 51, 59	Schmidtler ve Schmidtler 1978, Schmidtler 1993, Schmidtler 1997c, Schmidtler 1998, Venchi ve Nagy ve ark. 2003, Sindaco 2006
Colubridae	<i>Eirenis levantinus</i>	III	LC	-	Batı-Akdeniz	44, 47, 59	Schmidtler 1993, Schmidtler 1997c, Schmidtler 1998, Schmidtler, ve ark. 2009
Colubridae	<i>Eirenis modestus</i>	III	LC	-	Güney Batı Asyatik	7, 16, 44, 56, 76, 77, 83, 87, 94	Bird 1936, Baran 1976, Schmidtler ve Schmidtler 1978, Schmidtler 1993, Schmidtler 1997c, Başoğlu ve Baran 1980, Nagy ve ark. 2003
Colubridae	<i>Eirenis decemlineatus</i>	III	LC	-	E-Akdeniz	---	Venzmer 1922, Bird 1936, Baran 1976, Başoğlu ve Baran 1998, Sindaco ve ark. 2000

Tablo 1 (devam)

FAMİLYA	TÜR	BERN	IUCN	CITES	KOROTİP	LOKALİTE	KAYNAKLAR
Colubridae	<i>Eirenis eiselti</i>	III	LC	-	Güney Doğu Anadolu endemik	---	Schmidtler ve Schmidtler 1978, Schmidtler 1997c, Sindaco ve ark. 2000, Göçmen ve ark. 2013
Colubridae	<i>Eirenis lineomaculatus</i>	III	LC	-	Doğu-Akdeniz	---	Baran 1976, Schmidtler ve Schmidtler 1978, Başoğlu ve Baran 1980
Colubridae	<i>Hemorrhois nummifer</i>	III	LC	-	Turan-Akdeniz	23	Bird 1936, Baran 1976, Başoğlu ve Baran 1980, Mulder 1995, Sindaco ve ark. 2000
Colubridae	<i>Hemorrhois ravergieri</i>	III	LC	-	Merkez Asya	47	Venzmer 1922, Bird 1936
Colubridae	<i>Elaphe sauromates</i>	II	LC	-	Turan-Akdeniz	16, 78	Sindaco ve ark. 2000
Colubridae	<i>Malpolon insignitus</i>	III	NE	-	Akdeniz	18, 24, 77, 79, 117	Venzmer 1922, Bird 1936, Baran 1976, Başoğlu ve Baran 1980, Mulder 1995, Sindaco ve ark. 2000
Colubridae	<i>Platyceps collaris</i>	III	LC	-	Turan-Akdeniz	117	Venzmer 1922, Baran 1976, Arıkan ve ark. 2000, Schätti ve ark. 2005
Colubridae	<i>Platyceps najadum</i>	II	LC	-	Turan-Akdeniz	5, 56, 57, 63, 70, 93, 102, 117	Venzmer 1922, Bird 1936, Baran 1976, Sindaco ve ark. 2000, Schätti ve ark. 2005
Colubridae	<i>Telescopus fallax</i>	II	LC	-	Turan-Akdeniz	59, 62, 117	Venzmer 1922, Bird 1936, Baran 1976, Başoğlu ve Baran 1980, Teynie 1991, Baran ve ark. 2005
Colubridae	<i>Zamenis hohenackeri</i>	III	LC	-	Güney Batı Asyatik	29	Baran 1976, Başoğlu ve Baran 1980, Sindaco ve ark. 2000
Colubridae	<i>Rhynchocalamus melanocephalus</i>	III	LC	-	Güney Batı Asyatik	---	Bird 1936, Baran 1976, Başoğlu ve Baran 1980
Natricidae	<i>Natrix natrix</i>	III	LC	-	Merkez Asyatik-Avrupa- Akdeniz	116	Venzmer 1922, Bird 1936, Eiselt 1970, Baran 1976, Başoğlu ve Baran 1980, Olgun ve ark. 2007
Natricidae	<i>Natrix tessellata</i>	II	LC	-	Merkez Asyatik-Avrupa	3, 15, 21, 39, 44, 50, 60, 74, 94, 108, 109, 112, 116	Venzmer 1922, Bird 1936, Baran 1976, Başoğlu ve Baran 1980
Typhlopidae	<i>Xerotyphlops vermicularis</i>	III	LC	-	Turan-Akdeniz	7, 16, 32, 44, 51, 56, 62, 64, 69, 83, 87, 93, 94, 97	Clark ve Clark 1973, Baran 1976, Teynie 1991, Arıkan ve ark. 2000
Viperidae	<i>Macrovipera lebetina</i>	II	NE	-	Turan-Akdeniz	35, 44, 47, 50, 62, 93, 94, 117	Venzmer 1922, Baran 1976, Başoğlu ve Baran 1980, Billing ve ark. 1984, Böhme 1987, Mitteilungen 1987, Osenege 1989, Sindaco ve ark. 2000

Sonuç olarak çalışma sahası iki türün çakıştığı bir bölgededir ve morfolojik olarak net bir tür ayrımı yapmak imkânsızdır. Örnekleme alanımız *B. alexandri* türünün tanımlandığı (Akdam ve Akarca mh., Kozan, Adana) habitatlara oldukça yakın olduğundan ve morfolojik olarak ciddi bir fark bulunmadığından moleküler olarak analiz edilinceye kadar *B. cf. alexandri* olarak alınması uygun bulunmuştur. 23 yılın türünün belirlendiği bu çalışmada, *Dolichophis jugularis*, karasal habitatlarda, *Natrix* türleri ise sucul habitatlarda oldukça yaygın gözlenen yılan türleridir. Solenoglyph yılanlardan *Macrovipera lebetina* alanda yaygın bulunan zehirli bir yılan türümüzdür. *Eirenis decemlineatus*, *E. lineomaculatus*, *E. eiselti* ve *Rhynchocalamus melanocephalus* türleri çeşitli araştırmacılar tarafından (Venzmer 1919, Eiselt 1970, Baran 1976, Schmidtler ve Schmidtler, 1978) Adana ilinden rapor edilse de arazi çalışmaları sırasında gözlenmemiştir.

Tablo 2: Türkiye ve Adana ilinde dağılışı gösteren herptillerin yüzde dağılımı

	Türkiye	Adana	%
Kurbağalar	31	8	25,80%
Kaplumbağalar	12	6	50,00%
Kertenkeleler	65	18	29,41%
Kör Kertenkele	3	1	33,30%
Yılanlar	57	23	40,35%
Toplam	168	56	33,92%

Günümüze kadar herpetofauna çalışmaları genellikle coğrafik sınırlar ile çalışılmıştır (Arıkan ve ark. 2000, Afşar ve Tok 2012, Cihan ve Tok 2014, Ege ve ark. 2015, Eksilmez ve ark. 2017). Orman ve Su İşleri Bakanlığının 2013 yılında başlattığı envanter çalışmaları il düzeyinde projelendirildiği için son yıllarda il düzeyinde herpetofauna çalışmaları yapılmaya başlanmıştır. Literatüre göre Iğdır ilinde 27 (Tosunoğlu et al. 2010), Ağrı ilinde 35 (İğci vd. 2015), Van ilinde 37 (Yıldız vd. 2015), Bitlis ilinde 36 (Özcan ve ark. 2015) ve Karabük ilinde 24 (Kumlutaş ve ark. 2017) kurbağa ve sürüngen türünün yaşadığı bilinmektedir. Bu çalışma sonucunda Adana iliinde 21 familya ait 56 tür tespit edilmiştir. Türkiye genelinde 31 kurbağa ve 137 sürüngen türü olarak toplam 168 türün mevcut olduğu bilinir. Adana ili ise 56 kurbağa ve sürüngen türü ile Türkiye herpetofaunasının %33,9'unu temsil etmektedir (Tablo 2)

Adana ilinde tespit edilen 56 herptil türlerinden; Bern sözleşmesine göre 19 tür Ek-II listesinde, 37 tür ise Ek-III listesinde koruma altına alınmıştır. IUCN kriterlerine göre: 1 tür EN (Endangered, Tehlike altında), 4 tür VU (Vulnerable, Hassas), 2 tür NT (Near threatened, Tehlikeye yakın), 38 tür LC (Least concern, En az endişe), 1 tanesi DD (Data deficiency, Veri eksikliği) ve 10 tür NE (Not evaluated, Değerlendirilmemiş) kategorilerinde listelenmektedir. CITES sözleşmesine göre 2 tür Ek-I listesinde, 3 tür Ek-II listesinde ve 51 tür liste dışında yer almaktadır.

Arazide yaptığımız gözlemlerde Adana ilinde evsel ve tarımsal atıkların gelişi güzel doğaya atılması çevre kirliliğine neden olmaktadır. Tarım alanlarında kullanılan tarımsal ilaçların boş kutularının su kaynaklarına atılması sucul canlılar için büyük bir tehlike arz etmektedir. Ova kurbağası, Adana ili ve çevresindeki doğal habitatlardan

toplanarak ihraç edilmektedir. Bu nedenle türün ildeki doğal popülasyonları her geçen gün azalmaktadır. Adana ilinde yeni tarım alanları oluşturmak, HES, taş ocakları, maden ocakları ve yol yapım çalışmalarının oluşturduğu habitat tahripleri, kimyasal atıkların, kanalizasyon ve atık suların doğaya gelişi güzel ve kontrolsüz deşarj edilmesi, anız yangınları, su kaynaklarının fazla kullanılarak kurutulması, tarla içinde kalan göletlerin kurutulması ve izinsiz hayvan toplanması (pet shoplarda kullanılmak üzere ve ticari amaçlı) amfibi ve sürüngen türlerinin günlük aktivitelerini gerçekleştirmelerini ve üremelerini etkileyen başlıca tehditlerdir.

Bu çalışma ile Adana ilinde dağılışı gösteren 56 herptil türü ilk kez bir bütün olarak ele alınmış ve türlerin korotipleri ve il sınırları içerisinde dağılışı tespit edilmiştir.

Teşekkür: Bu çalışma birinci yazarın Yüksek lisans tez çalışmasından üretilmiştir. Arazi çalışmalarına yardımlarından dolayı, Bahadır AKMAN, Abdullah Furkan ÖZCAN, Mehmet Akif BOZKURT'a, Eda BOZGÜN'e ve Harita çizimindeki yatdımından dolayı sayın Eren GERMEÇ (Çınar Mühendislik)'e teşekkürü borç biliriz. Bu çalışma, Harran Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğü tarafından desteklenen HÜBAK 14022 nolu proje ve Orman ve Su İşleri Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından yürütülen, "Adana ilinin Karasal ve İç Su Ekosistemleri Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme projesi" kapsamında gerçekleştirilmiştir.

Kaynaklar

- Afşar, M., Tok, C. V. 2012: The herpetofauna of the Sultan Mountains (Afyon-Konya-Isparta), Turkey. *Turkish journal of Zoology*, 35 (4): 491-501.
- Alexander, A. A. 1966: Taxonomy and Variation of *Blanus strauchi* (Amphisbaenia, Reptilia). *Copeia*, 2: 205-224.
- Almog, A., Bonen, H., Herman, K., Werner, Y. L. 2005: Subspeciation or none? The hardun in the Aegean (Reptilia: Sauria: Agamidae: *Laudakia stellio*). *Journal of Natural History*, 39 (7): 567-586.
- Arıkan, H., Özeti, N., Öz. M. 1990: Doğu Anadolu'dan Bitlis *Salamandra salamandra* (Urodela, Salamandridae) Popülasyonlarının Serum Proteinleri Üzerinde Bir Ön Çalışma. *Doğa-Turkish journal of Zoology*, 14: 188-194.
- Arıkan, H., Tok, C. V., Çevik, İ. E., Olgun, K. 2000: 33°-36°. Boylamlar Arası Orta Torosların Herpetofaunası. Proje No: TBAG-1385 (195T020). Pp. III+63.
- Arntzen, J. W., Olgun, K. 2000: Taxonomy of the banded newt, *Triturus vittatus*: morphological and allozyme data. *Amphibia-Reptilia*, 21: 155-168.
- Atatür, M. K. 1974: Güney Anadolu'da Yaşayan *Triturus vittatus* (Salamandridae) Popülasyonları Üzerindeki Morfolojik-Taksonomik Araştırmalar. (Yüksek Lisans Raporu). Ege Üniversitesi Fen Fakültesi İlmî Raporlar Serisi, No: 188, 1-19.
- Atatür, M. K. 1992: Türkiye Deniz Kaplumbağaları, Biyolojileri ve Korunmaları. T.C. Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı/Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü, Bodrum, Seri A, Yayın No: 8, 55 pp.
- Ayaz, D., Budak, A. 2008: Distribution and Morphology of *Mauremys rivulata* (Valenciennes, 1833) (Reptilia: Testudines: Geoemydidae) in the lake District and mediterranean region of Turkey. *Turkish journal of Zoology*, 32: 1-9.
- Ayaz, D., Fritz, U., Tok, C. V., Mermer, A., Tosunoğlu, M., Afşar, M. 2008: *Emys orbicularis* (Testudinata: Emydidae), *Mauremys caspica* (Testudinata: Geoemydidae) ve *Mauremys rivulata* (Testudinata: Geoemydidae) Tatlısu Kaplumbağası Türlerinin Sistematik Revizyonu. Proje No: TBAG-2402 (103T189). Pp. XII+143.
- Ayaz, D., Türkozan, O., Tosunoğlu, M., Tok, C. V., Cihan, D. 2006: Morphologic and serologic comparison of two Turkish populations of *Mauremys rivulata* and *M. caspica*. *Chelonian Conservation and Biology*, 5 (1): 10-17.

- Ayaz, D., Çiçek, K., Tok, C. V., Dinçaslan, Y. E. 2011: A new record of *Eumeces schneideri* (Daudin, 1802) in Northeastern Anatolia, Turkey. *Biharean Biologist*, 5 (1): 78-79.
- Baran, İ. 1976: Türkiye Yılanlarının Taksonomik Revizyonu ve Coğrafi Dağılımları. TBTAK Yayınları No: 309, Türkiye.
- Baran, İ. 1977a: Türkiye'de Scincidae Familyası Türlerinin Taksonomisi. *Doğa Bilim Dergisi*, 1: 217-223.
- Baran, İ. 1977b: Türkiye'de *Blanus strauchi* Bedriaga 1884 türünün taksonomisi. *Doğa, Bilim Dergisi*, 1: 192-196.
- Baran, İ. 1982: Batı ve Güney Anadolu *Ophisops elegans* populasyonlarının taksonomik durumu. *Turkish journal of Zoology*, 6 (2): 19-26.
- Baran, İ., Gruber, U. 1982: Taxonomische Untersuchungen An Türkischen Gekkoniden. *Spixiana*, 5 (2): 109-138.
- Baran, İ., Öz, M. 1985: Anadolu *Agama stellio* (Agamidae, Reptilia) Populasyonlarının Taksonomik Araştırması. *Doğa Bilim Dergisi*, 9: 161-169.
- Baran, İ., Kasperek., M. Öz., M. 1988: On The Occurrence and Status of the *Chamaeleon, Chamaeleo chamaeleon*, in Turkey. *Zoology in the Middle East* 2: 52-56.
- Baran, İ., Atatür, M. K., 1998: Türkiye Herpetofaunası (Kurbaga ve Sürüngenler), Çevre Bakanlığı, Türkiye.
- Baran, İ., Kumlutaş, Y., Ilgaz Ç. 2005: Geographical Distributions and Taxonomical States of *Telescopus fallax* (Fleischman, 1831) And *Vipera barani* Böhme-Joger, 1983. *Turkish journal of Zoology*, 29: 217-224.
- Bern, 1982: Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/104, Date of access: 12.12.2015.
- Başoğlu M., Özeti N., Yılmaz, İ. 1994: Türkiye Amfibileri Genişletilmiş. 2. Baskı. Ege Üniversitesi Fen Fakültesi Kitaplar Serisi, no: 151, Türkiye.
- Başoğlu, M., Baran, İ. 1980: Türkiye Sürüngenleri Kısım II. Yılanlar. Ege Üniversitesi Fen Fakültesi Kitaplar Serisi No: 81, Türkiye.
- Billing, H., Schatti, B. 1984: Vorläufige Mitteilung zum Subspezies-Problem bei *Vipera lebetina*. *Bonn*, 63-69.
- Bird, C. G. 1936: The Distribution of Reptiles and Amphibians in Asiatic Turkey, With Notes on a Collection from the Vilayets of Adana, Gaziantep, and Malatya. *Annals and Magazine of Natural History*, 10 (18): 257-281.
- Bischoff, W., Franzen, M. 1993: Einige Bemerkungen Zur Syrischen Eideche *Lacerta laevis* Gray, 1838 in Der Südlichen Türkei. *Herpetofauna*, 15 (87): 27-34.
- Bodenheimer, F. S. 1944: Introduction into the knowledge of the Amphibia and Reptilia of Turkey.-Istanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Mecmuaları Serisi, B, 9: 1-78.
- Bosch, H. A. J., Bischoff, W., Schmidtler, J. F. 1998: Bemerkenswerte Reptilienfunde im Libanon. *Herpetofauna*, 20 (117): 19-32
- Böhme, W. 1987: Nachweis Von *Vipera lebetina* (Linnaeus, 1758) (Serpentes: Viperidae) An Der Zentralen Südküste Der Türkei (Report of *Vipera lebetina* (Linnaeus 1758) (Serpentes: Viperidae) at The Central Southcoast of Turkey). *Salamandra*, 23 (2/3): 173-175.
- Bülbül, U., Kutrup, B. 2007: Comparison of Skeletal Muscle Protein Bands among Five Populations of *Bufo viridis* in Turkey by SDS-PAGE, *Turkish Journal of Zoology*, 31: 419-422.
- Bülbül U., Kurnaz, M., Eroğlu, A. I., Szymura, J. M., Koç, H., Kutrup, B. 2016: First record of *Bombina variegata* (L., 1758) (Anura: Bombinatoridae) from Turkey. *Turkish Journal of Zoology*, 40: 630-636.
- Anonim, 2013: Çukurova Kalkınma Ajansı. Rakamlarla Adana http://www.cka.org.tr/flipbook/cka_adana/index.html,
- Clark, R. J., Clark, E. D. 1973: Report on a Collection of Amphibians and Reptiles from Turkey. Occasional Papers of California Academy of Sciences, San Francisco, 104, 1-62.
- Cihan, D., Tok, C. V. 2014: Akşehir-Eber kapalı havzasının Herpetofaunası. *Turkish Journal of Zoology* 38: 234-241.
- Cites, 1975: www.cites.org, Date of access: 12.12.2017.
- Corsini, Foka, M., Masseti, M. 2008: On the oldest known record of the Nile Soft-shelled Turtle, *Trionyx triunguis* (Forsk., 1775), in the Eastern Aegean islands (Greece). *Zoology in the Middle East*, 43: 108-110.
- Ege, O., Yakın, B. Y., Tok, C. V. 2015: Herpetofauna of the Lake District around Burdur. *Turkish Journal of Zoology*, 39: 1164-1168.
- Eiselt, J. 1966: Ergebnisse zoologischer Sammelreisen in der Türkei: *Amphibia caudata*. *Annulate Natural History Museum Wien*, 69: 427-445.
- Eiselt, J., Schmidtler, J. F. 1986: Der *Lacerta danfordi*-Komplex (Reptilia: Lacertidae). *Spixiana*, 9 (3): 289-328.
- Eiselt, J. 1940: Der Rassenkreis *Eumeces schneideri* Daudin (Scincidae, Rept.). *Zoological Anzeiger*, 131: 209-228.
- Eiselt, J. 1970: Ergebnisse zoologischer Sammelreisen in der Türkei: Bemerkenswerte Funde von Reptilien, I. *Annulate Natural history Museum Wien*, 74: 343-355.
- Eiselt, J. 1976: Ergebnisse zoologischer Sammelreisen in der Türkei Bemerkenswerte Funde von Reptilien, II. *Annulate Natural history Museum Wien*, 80: 803-814.
- Eiselt, J. 1979: Ergebnisse zoologischer Sammelreisen in der Türkei *Lacerta cappadocica* Werner, 1902 (Lacertidae, Reptilia). *Annulate Natural history Museum Wien*, 82: 387-421.
- Eksilmez, H., Altunışık, A., Özdemir, N. 2017: The Herpetofauna of Karçal Mountains (Artvin/Turkey). *Biodicon*, 10 (1): 1-5.
- Flindt, R., Hemmer, H. 1970: Kreuzungsversuche Mit *Bufo calamita*, *Bufo viridis viridis* und *Bufo viridis arabicus* (Amphibia, Bufonidae). *Salamandra*, 6 (3/4): 94-98.
- Franzen, M., Schmidtler, J. F. 2000: Verbreitung Und Ökologie Des Bandmolchs, *Triturus vittatus* (Jenyns, 1835), In Der Südlichen Türkei. *Salamandra*, Rheinbach, 36 (1): 39-58.
- Franzen, M. 2000: A Distribution Record of the Banded Newt, *Triturus vittatus* from the Mesopotamian Plain, Southeastern Turkey. *Herpetological Bulletin*, 74: 26-39.
- Fritz, U., Freytag, O. 1993: The distribution of *Mauremys* in Asia Minor, and first record of *M. caspica caspica* (Gmelin, 1774) for the internally drained central basin of Anatolia (Testudines: Cryptodira: Bataguridae). *Herpetozoa*, 6 (3/4): 97-103.
- Fritz, U., Wischuf, T. 1997: Zur Systematik westasiatisch-südosteuropäischer Bartschildkröten (Gattung *Mauremys*) (Reptilia: Testudines: Bataguridae). *Zoologische Abhandlungen. Staatliches Museum für Tierkunde in Dresden* 49 (13): 223-260.
- Fritz, U., Baran, İ., Budak, A., Amthauer, E. 1998: Some Notes on The Morphology of *Emys orbicularis* in Anatolia, Especially on E. O. Colchica, with The Description of A New Subspecies From Southeastern Turkey. *Proceedings of the Emys Symposium Dresden* 96.-Mertensiella, 10: 103-121.
- Fritz, U., Bischoff, W., Martens, H., Schmidtler, J. F. 1996: Variabilität Syrischer Landschildkriecher (*Testudo graeca*) Sowie Zur Systematik Und Zoogeographie Im Nahen Osten Und In Nordafrika. *Herpetofauna*, 18 (104): 5-14.
- Göçmen, B., Akman, B. 2012: *Lyciasalamandra arikani* n. sp. *L. yehudahi* n. sp. (Amphibia: Salamandridae), two new Lycian salamanders from Southwestern Anatolia. *North-Western Journal of Zoology*, 8 (1): 181-194.
- Göçmen, B., Arkan, H., Yalçınkaya, D. 2011: A new Lycian Salamander, threatened with extinction, from the Göynük Canyon (Antalya, Anatolia), *Lyciasalamandra irfani* n. sp. (Urodela: Salamandridae). *North-Western Journal of Zoology*, 7 (1): 151-160.
- Göçmen, B., Budak, A., Karataş, A. 2008: Niğde'nin Biyolojik Çeşitliliği: Reptiller (Sürüngenler) Amfibiler (Kurbagalılar). In: Aladağlar'dan Bolkarlar'a Niğde'nin Biyoçeşitliliği (Elkitabı), Karataş, A., Karataş, A. Sözen, M. (editörler), Niğde Çevre-Orman İl Müdürlüğü Yayınları, No. 1, Hamle Gazetecilik ve Matbaacılık Ltd. Şti., Türkiye.
- Göçmen, B., İğci, N., Akman, B., Oğuz, M. A. 2013: New locality records of snakes (Ophidia: Colubridae: *Dolichophis, Eirenis*) in Eastern Anatolia. *North-Western Journal of Zoology*, 9 (2): 276-283.
- Göçmen, B., Kumlutaş, Y., Tosunoğlu, M. 1996: A New Subspecies, *Ablepharus kitaibelii* (Bibron Borry, 1833) *budaki* n. ssp. (Sauria: Scincidae) From the Turkish Republic of Northern Cyprus, *Turkish Journal of Zoology*, 20: 397-405.

- Ilgaz, C., Arıkan, H., Kumultas, Y., Avci, A. 2010: Electrophoretic comparison of blood-serum proteins of *Apathya cappadocica* (Sauria, Lacertidae) subspecies from Anatolia, *Acta Herpetologica*, 5: 207-215.
- İğci, N., Göçmen, B., Akman, B., Demirsoy, A., Oğuz, M. A. 2015a: Range extension of four species of snakes (Ophidia: *Eirenis*, *Pseudocyclophis*, *Platyceps*) in eastern Anatolia. *Biharean Biologist*, 9 (2): 166-169
- İğci, N., Yıldız, M. Z., Akman, B., Göçmen, B. 2015b: Ağrı İlinin Herpetofaunası. II. Ulusal Zooloji kongresi, 28-31 Ağustos 2015, Afyon.
- Jdeidi, T., Bilgin, C. C., Kence, M. 2001: New Localities Extend the Range of *Rana bedriagae caralitana* Arıkan, 1988 (Anura: Ranidae) Further West and Suggest Specific Status. *Turkish Journal of Zoology*, 25: 153-158.
- Karahisar, S., Demirsoy, A. 2012: The Comparison of Important *Salamandra infraimmaculata* Populations in Turkey by Means of Morphological, Histological and Karyotypical Characteristics. *Hacettepe Journal of Biology and Chemistry Special Issue*, 40: 343-352.
- Kasapidis, P., Magoulas, A., Mylonas, M., Zouros, E. 2005: The Phylogeography of the Gecko *Cyrtopodion kotschy* (Reptilia: Gekkonidae) in The Aegean Archipelago. *Molecular Phylogenetics and Evolution*, 35: 612-623.
- Kaya, U. 2001: Morphological investigation of Turkish Tree Frogs, *Hyla arborea* and *Hyla savignyi* (Anura, Hylidae). *Israel Journal of Zoology*, 47: 123-134.
- Kumultas, Y. 1993: Anadolu'da *Ablepharus kitaibelii* (Sauria: Scincidae)'nin Bireysel ve Coğrafi Varyasyonu Üzerinde Araştırmalar. *Doğa-Turkish Journal of Zoology*, 17: 103-115.
- Kumultas, Y., Ilgaz, Ç., Yakar, O. 2017: Herpetofauna of Karabük province. *Acta Biologica Turcica*, 30 (4): 102-107.
- Kumultas, Y., Arıkan, H., Ilgaz, Ç., Kaska, Y. 2007: A New Subspecies, *Eumeces schneiderii barani* n. ssp (Reptilia: Sauria: Scincidae) from Turkey. *Zootaxa*, 1387: 27-38.
- Kumultas, Y., Öz, M., Durmuş, H., Tunç, M. R., Özdemir, A., Düşen, S. 2004: On Some Lizard Species of the Western Taurus Range. *Turkish Journal of Zoology*, 28: 225-236.
- Kyriazi, P., Poulakakis, N., Parmakelis, A., Crochet, P. A., Moravec, J., Rastegar-Pouyani, N., Tsigonopoulos, C. S., Magoulas, A., Mylonas, M., Lymberakis, P. 2008: Mitochondrial DNA reveals the genealogical history of the snake-eyed lizards (*Ophisops elegans* and *O. occidentalis*) (Sauria: Lacertidae). *Molecular Phylogenetics and Evolution*, 49: 795-805.
- Mertens, R., 1952: Amphibien und reptilien aus der turkei. Review of Faculty of Science, University of Istanbul, seri b, 17: 41-75.
- Mitteilungen, K. 1987: Nacweis von *Vipera lebetina* (Linnaeus, 1758) (Serpentes: Viperidae) an der zentralen Südküste der Türkei, 23 (2-3): 173-175.
- Mulder, J. 1995: Herpetological Observations in Turkey (1987-1995). *Deinsea*, 2: 51-66
- Nagy, Z. T., Lawson, R., Joger, U., Wink, M. 2004: Molecular systematics of racers, whipsnakes and relatives (Reptilia Colubridae). Using mitochondrial and nuclear markers. *Journal of Zoological Systematics and Evolutionary Research*, 42: 223-233.
- Nagy, Z. T., Schmidtler, J. F., Joger, U., Wink, M. 2003: Systematik der Zwergnattern (Reptilia: Colubridae: *Eirenis*) und verwandter Gruppen anhand von DNA-Sequenzen und morphologischen Daten. *Salamandra*, Rheinbach, 39(3/4): 149-168.
- Olgun, K., Avci, A., Ilgaz, Ç., Üzümlü, N., Yılmaz, C. 2007: A New Species of *Rhynchocalanus* (Reptilia Serpentes Colubridae) From Turkey. *Zootaxa*, 1399: 57-68.
- Osenegg, K. 1989: Die Amphibien und Reptilien Der Insel Zypern. Diplomarbeit Univ. Bonn (Thesis Of M. Sc.), 200.
- Özcan, S., Üzümlü, N. 2013: The herpetofauna of Madran Mountain (Aydın, Turkey). *Turkish Journal of Zoology*, 38: 108-113.
- Özcan, A. F., Yıldız, M. Z., Akman, B., İğci, N., Sami, E., Sarıkaya, B., Göçmen, B. 2015, Bitlis İlinin Herpetofaunası Hakkında Ön Çalışma. II. Ulusal Zooloji Kongresi, 28-31 Ağustos 2015, Afyon.
- Özdemir, A., Baran, İ. 2002: Research on the Herpetofauna of Murat Mountain (Kütahya-Uşak). *Turkish Journal of Zoology*, 26: 189-195.
- Öz, M. 1987: Anadolu'daki *Salamandra Salamandra*'nın Taksonomi, Biyoloji ve Dağılım Üzerine Araştırmalar. *Doğa- Turkish Journal of Zoology*, 11 (3): 136-154.
- Plötner, J., Ohst, T., Böhme, W., Schreiber R. 2001: Divergence in mitochondrial DNA of Near Eastern water frogs with special reference to the systematic status of Cypriote and Anatolian populations (Anura: Ranidae). *Amphibia-Reptilia*, 22: 397-412.
- Riehl, C. J., Lell, J. T., Maxson, L. R. 1995: Relationships among Palearctic Hyla: Insights from Immunology. *Biochemical Systematics and Ecology*, 23 (3): 245-249.
- Schätti, B., Stutz, A., Charvet, C. 2005: Morphologie, Verbreitung und Systematik der Schlanknatter *Platyceps najadum* (Eichwald, 1831) (Reptilia: Squamata: Colubrinae). *Revue Suisse de Zoologie*, 112 (3): 573-625.
- Schmidtler, J. F., Bischoff, W. 1995: Beziehungen zwischen Lebensraum und Morphologie bei *Lacerta cappadocica* WERNER, 1902 in der Türkei. *Die Eidechse*, 6 (14): 13-21.
- Schmidtler, J. J. V., Schmidtler, J. F. 1978: Eine neue Zwergnatter aus der Türkei; mit einer Übersicht über die Gattung *Eirenis* (Colubridae, Reptilia). *Annulate Natural history Museum Wien*, 81: 383-400.
- Schmidtler, J. F. 1993: Zur Systematik und Phylogenie des *Eirenis-modestus-Komplexes* in Süd-Anatolien (Serpentes, Colubridae). *Spixiana*, 1611: 79-96.
- Schmidtler, J. F. 1994: Eine Übersicht neuerer Untersuchungen und Beobachtungen an der vorderasiatischen Molchgattung *Neurergus* COPE, 1862 Abhandlungen und Berichte für Naturkunde, 17: 193-198
- Schmidtler, J. F. 1986: Orientalische Smaragdeidechsen: 2. Über Systematik und Synökologie von *Lacerta trilineata*, *L. media* and *L. pamphylica* (Sauria: Lacertidae). *Salamandra*, 22 (2/3): 126-146.
- Schmidtler, J. F. 1997a: Anmerkungen zur Lacertiden-Fauna des südlichen Zentral-Anatolien. *Die Eidechse*, 8 (1): 1-9.
- Schmidtler, J. F. 1997b: Die *Ablepharus kitaibelii*-Gruppe in Süd-Anatolien und Benachbarten Gebieten (Squamata: Sauria: Scincidae). *Herpetozoa*, 10 (1/2): 35-63.
- Schmidtler, J. F. 1997c: Die Zwergnattern (*Eirenis modestus*-Komplex) des Antiatlas in Süd-Anatolien und ihre geographischen Beziehungen zur begleitenden Herpetofauna. *Salamandra*, 33(1): 33-60.
- Schmidtler, J. F. 1998: Verbreitungsstrukturen der Herpetofauna im Taurus-Gebirge, Türkei (Amphibia: Reptilia). in: Faunistische Abhandlungen des Staatlichen Museums Tierkunde Dresden, 21 (13): 133-148.
- Schmidtler, J. F., Eiselt, J., Sigg, H. 1990: Die subalpine Herpetofauna des Bolkar-Gebirges (Mittlerer Taurus, Südtürkei). *Herpetofauna*, 12 (64): 11 - 20.
- Schmidtler, J. F., Göçmen, B., Yıldız, M. Z., Akman, B., Yalçınkaya, D., Nagy, Z. T. 2009: Rediscovery of the snake genus *Eirenis* on Cyprus (Reptilia: Colubridae). *Salamandra*, 45 (1): 15-23.
- Sindaco, R., Venchi, A., Carpaneto, G. M., Bologna, M. A. 2000: The reptiles of Anatolia: a checklist and zoogeographical analysis. *Biogeographia*, 21: 441-554.
- Sindaco, R., Kornilios, P., Sacchi, R., Lymberakis, P. 2014: Taxonomic reassessment of *Blanus trauchi* (Bedriaga, 1884) (Squamata: Amphisbaenia: Blanidae), with the description of a new species from southeast Anatolia, Turkey. *Zootaxa*, (3): 311-326.
- Steinfartz, S. 1995: Zur Fortpflanzungsbiologie von *Neurergus crocatus* und *Neurergus trauchii barani*. *Salamandra*, 31 (1): 15-32.
- Taşkavak, E., Akçınar, S. C. 2008: Marine Records of the Nile Soft-shelled turtle, *Trionyx triunguis* from Turkey, *JMBA2-Biodiversity Records*, 1-5.
- Teynie, A. 1991: Observations Herpetologiques en Turquie 2eme Partie. *Bulletin de la Société Herpétologique de France*, 58: 21-30.
- Tok, C. V. 1992: İç Anadolu *Ophisops elegans* (Sauria; Lacertidae) Populasyonlarının Taksonomik Durumu. *Doğa-Turkish Journal of Zoology*, 16 (4): 405-414.
- Tok, C. V. 1993: Beyşehir Civarından Toplanan *Ophisops elegans* (Sauria: Lacertidae) Örnekleri Hakkında. *Doğa-Turkish Journal of Zoology*, 17 (4): 511-518.

- Tok, C. V. 1999: Reşadiye (Datça) Yarımadası Kertenkeleleri Hakkında (Gekkonidae, Agamidae, Chamaeleonidae, Lacertidae, Scincidae, Blaniidae). *Turkish Journal of Zoology*, 23 (Ek Sayı 1): 157-175
- Tosunoğlu, M. 1996: Batı Ve Güney Anadolu *Bufo viridis* (Anura: Bufonidae) Populasyonlarının Morfolojik ve Serolojik Yönden Karşılaştırılması. *Doğa Turkish Journal of Zoology*, 20 (1): 103-111.
- Tosunoğlu, M. 1999: Türkiye *Bufo viridis* (Anura: Bufonidae) populasyonları üzerinde morfolojik, osteolojik ve karyolojik araştırmalar, *Turkish Journal of Zoology*, 23: 894-871.
- Tosunoğlu, M., Gül, Ç., Dinçalan, Y. E., Uysal, İ. 2010: The herpetofauna of the east Turkish province of Iğdır. *Herpetozoa*, 23 (1/2): 92-94.
- Uğurtaş, İ. H. 2001: Variation in *Pelobates syriacus* of Turkey. *Asiatic Herpetological Research*, 9: 139-141.
- Veith, M., Schmidtler, J. F., Kosuch J., Baran, I., Seitz A. 2003: Palaeoclimatic changes explain Anatolian mountain frog evolution: dispersal events. *Molecular Ecology*, 1(2): 185-199.
- Veith, M., Göçmen, B., Sotiropoulos, K., Kieren, S., Godmann, O., Steinfartz, S. 2016: Seven at one blow: the origin of major lineages of the viviparous Lycian salamanders (*Lyciasalamandra* Veith and Steinfartz, 2004) was triggered by a single paleo-historic event. *Amphibia-Reptilia*, 37: 373-387.
- Venchi, A., Sindaco, R. 2006: Annotated checklist of the reptiles of the Mediterranean countries, with keys to species identification. Part 2 - Snakes (Reptilia, Serpentes). *Annali del Museo Civico di Storia Naturale G. Doria*, Genova, XCVIII: 259-364.
- Werner, F. 1919: I. Reptilien und Amphibien aus dem Amanus-Gebirge. *Archiv für Naturgeschichte*, 85 (8): 130-141.
- Venzmer, G. 1919: Zur Schlangenfauna Süd-Kleinasien, speziell des cilicischen Taurus. *Archiv für Naturgeschichte*, 83 (11): 95-122.
- Venzmer, G. 1922: Neues Verzeichnis der Amphibien und Reptilien von Kleinasien. *Zoologische Jahrbücher*, 46: 43-60.
- Wettstein-Westersheimb, O. 1967: Ergebnisse zoologischer Sammelreisen in der Türkei: Versuch einer Klärung des Rassenkreises von *Lacerta danfordi* GTHR 1876, *Annulate Natural History Museum Wien*, 70: 345-356.
- Yalçinkaya, D., Göçmen, B. 2012: A new subspecies from Anatolia, *Acanthodactylus schreiberi* Boulenger, 1879 ataturin. ssp. (Squamata: Lacertidae). *Biharian Biologist*, 6 (1): 19-31.
- Yıldız, M. Z., Akman, B., Göçmen, B., Yalçinkaya, D. 2009: New locality records for Turkish worm lizard, *Blanus strauchi aporus* (Werner, 1898) (Sauria: Amphisbaenidae) in Southeast Anatolia, Turkey. *North-Western Journal of Zoology*, 5 (2): 379-385.
- Yıldız, M. Z., Göçmen, B., Akman, B., Yalçinkaya, D. 2007: New localities for *Hemidactylus turcicus* (Linnaeus, 1758) in Anatolia, Turkey, with notes on their morphology. *North-Western Journal of Zoology*, 3 (1): 24-33.
- Yıldız, M. Z., İğci, N. 2015: On the occurrence of the Persian Lizard, *Iranolacerta brandtii* (De Filippi, 1863) (Squamata: Sauria: Lacertidae) in Eastern Anatolia, Turkey. *Biharian Biologist*, 9 (1): 66-71.
- Yıldız, M. Z., İğci, N., Akman, B., Bulum, E., Göçmen, B. 2015: Van ilinin Kurbağa ve Sürüngen Biyoçeşitliliği, Tehditler ve Alınması Gereken Önlemler, XII. Ulusal Ekoloji ve Çevre Kongresi, 14-17 Eylül, Muğla.
- Zaloğlu, Ş. 1968: Türkiye'de *Blanus* cinsinin (Amphisbaenidae, Reptilia) Taksonomisi. *Ege Üniversitesi Fen Fakültesi İlmî, Raporlar Serisi*, İzmir, 57: 3-15.
- Zinner, H. 1972: Systematics and Evolution of the Species Group *Coluber jugularis* Linnaeus, 1758, *Coluber caspius* Gmelin, 1789 (Reptilia, Serpentes). Ph. D. Thesis, Hebrew University, Jerusalem.
- IUCN 2017: The IUCN Red List of Threatened Species. Version 2017-3. <<http://www.iucnredlist.org>>. Date of Acces: 05 December 2017.